

VORMSI

Vormsi valla ajaleht

Aprill 2026

Vormsi vald saavutas talimängudel 2. koha

KAISA VALM, INFOJUHT

Foto: erakogu

28. veebruaril ja 1. märtsil toimusid Rakveres Coop Eesti 41. Eesti omavalitsuste talimängud, mis on üks olulisemaid ja pika traditsiooniga spordisündmusi Eesti omavalitsustele. Kahe päeva jooksul selgitati eri spordialadel välja parimad ning kogeti ühiseid, sportlikke ja ühendavaid elamusi.

Vormsi vald osales tänavustel talimängudel kokku viiel spordialal: murdmaasuusatamises, kabes, naiste ja meeste võrkpallis, juhtide võistluses ning ujumises. Vormsi valla delegatsiooni kuulus kokku 20 osalejat, kes esindasid valda pühendumuse, sportliku vaimu ja kokkuvõtmisega.

Võistlused olid tasavägised ning osalejaid oli igast Eestimaa nurgast, mistõttu tuli iga ala tulemuse nimel anda maksimaalne panus. Vormsi sportlased ja võistkonnad näitasid üles head

Foto: erakogu

meeskonnatööd ja tugevat tahtejõudu. Selle tulemusel saavutas Vormsi vald kuni 5000 elanikuga omavalitsuste arvestuses kõrge ja tunnustust vääriva teise koha.

See tulemus on oluline saavutus kogu Vormsi kogukonnale. See kinnitab, et aktiivne eluviis, üksteise toetamine ja sportimisvõimalused on

Vormsi vallas hinnatud ning kannavad vilja ka laiemal tasandil. Talimängud ei ole pelgalt võistlus, vaid ka kohtumispaik, kus tugevneb omavalitsustevaheline koostöö ja kogukonnatunne.

Vormsi vald tänab südamest kõiki osalejaid ja kaasaelajaid, kes panustasid sellesse saavutusse. Teie pühendumus ja eeskuju innustavad nii tänaseid kui ka tulevase Vormsi sportlasi.

Vormsi vald osaleb ka augustikuus Jõhvis toimuvatel Eesti omavalitsuste suvemängudel. Ettevalmistused on peagi algamas ning lähiajal alustatakse Vormsi valla võistkondade komplekteerimisega.

Suvemängudel on kavas järgmised spordialad: kergejõustik, meeste võrkpall, naiste võrkpall, sulgpall, meeste rannavõrkpall, naiste rannavõrkpall, meeste korvpall 3x3, naiste korvpall 3x3, tennis, petank, orienteerumine, kettagolf, jalgrattakross, mälumäng, kõievedu, trikitõukeratta võistlus ning juhtide ja spordijuhtide võistlus.

Kui tunned, et mõni neist aladest on just sulle ning soovid esindada Vormsi valda üle-eestilisel spordisündmusel, oled väga oodatud kaasa lööma. Huvi korral palume võtta ühendust e-posti teel: kaisa.valm@vormsi.ee

Üheskoos liigume, võistleme ja hoiame Vormsi lippu kõrgel ka suvemängudel!

**„Kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust“.
H. Runnel**

ENE RAND, RAAMATUKOGU JUHATAJA

2025. aasta oli Eesti Raamatu Aasta.

Raamatuaastal pöörati rohkem tähelepanu raamatutele, lugemisele ja kirjandusele laiemalt. Eesmärk oli innustada inimesi rohkem lugema, väärtustada eesti keelt ning tutvustada kirjanduse tähtsust. Üle Eestimaa toimus palju erinevaid üritusi alates ettelugemisest kuni 16-meetrise Raamatu Aasta vaiba tikkimiseni. Vaipa tikiti igas maakonnas, aga ka Soomes ja Austraalias. Mina kahjuks töö tõttu tikkima ei jõudnud, aga seda suurem on rõõm, et minu eelkäija, Esta Paulus, tikkis Soomes vaibale uhke Aabitza kuke. Tulevikus saab vaipa näha Tartus ERMis.

Raamatuaasta innustas inimesi külastama oma kodukohast kaugemaid raamatukogusid, nii jõudsid uudistajad ka meie raamatukokku. Kiita sai meie kirjanduse valik. Imestati, et raamatud, millel on mandril kuudepikkused järjekorrad, on meil riulist kohe võtta. Vormsi raamatukogus sai näha erinevaid näitusi ja väljapanekuid. Algas sai tehtud Vormsi raamatuklubiga. Esimesed kaks kokkusaamist on olnud julgustavad ning ka 18. aprilli kohtumine, kus külaliseks oli luuletaja Ilmar Trull, möödus soojas ja elavas õhkkonnas. Maikuu saame veel kokku, seejärel teeme suvel väikese pausi, et koguda mõtteid ja inspiratsiooni ning jätkame sügisel uue hooga.

Ootan kõiki raamatukokku!

Bussipileti kehtivusaega pikendati

Vormsi ja mandri vahel reisijatele kehtib nüüd mugavam piletisüsteem: bussipileti kehtivusaega on pikendatud kahe tunnini. See tähendab, et Vormsi saarel ostetud pilet kehtib ka edasi sõites bussiga Rohukülas ning vastupidi.

Teeme Ära 2026 Vormsi saarel

Norrby rannaala koristus, prügi-koristus, mõttetalgud, vaimse ter-
vise talgud, külatalgud: 9. mai kell
11.30 – 15.00

Rumpo matkaraja koristus, 28.
aprillil kell 13.00, vallavalitsuse
töötajate meeskonnaüritus.
Rohkem talguid leiad siit: [https://
talgud.teemeara.ee/events](https://talgud.teemeara.ee/events)

Projekt „Kodud tuleohutuks“

OIVI BOYERS, SOTSIAALTÖÖ- JA
HARIDUSSPETSIALIST

Projekt „Kodud tuleohutuks“ sai
positiivse rahastusotsuse, mis
võimaldab parandada abivajava-
te inimeste elamiste tuleohutust.
Toetuse abil viiakse kodudes läbi
vajalikud tööd, nagu küttesüsteemide
korrastamine, elektrisüsteemide
ohutumaks muutmine ning
suitsu- ja vingugaasi andurite pai-
galdamine.

Projekti eesmärk on ennetada tu-
lekahjusid ja vähendada õnnetus-
te riski, aidates eelkõige eakaid,
erivajadustega inimesi ja vähe-
kindlustatud peresid. Positiivne
otsus annab võimaluse muuta ko-
dud turvalisemaks ning tõsta elanike
teadlikkust tuleohutusest.

Poe info

Alates 1. aprillist 2026 võttis poe-
pidamise üle Indrek Viks
(Inkeral OÜ).

Lahtiolekuajad: E – P 10.00–18.00

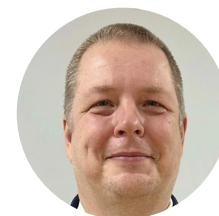
Telefon: (+372) 5386 9859

E-post:

vormsikaubamaja1@inkeral.ee

Ormsö rikke järelmid

ERKI SAVISAAR, VALLAVANEM

**Ajal, kui eelmine leht trükki läks, ei olnud veel teada, millal praamiühendus Vormsiga taastub. Täna teame, et katkestus kestis 21 päeva, täpsemalt 506 tundi. Seda vaatamata asjaolule, et lepingu järgi on maksimaalne lubatud katkestus 48 tundi. Kurv selle kõige juures on eeskätt see, et vastutus on kukkunud kusagile erinevate osapoolte (vedaja, ministereerium) vahele. Tegelikkus on see, et viidates vääramatule jõule, pole vastutust võt-
nud ei vedaja, laeva omanik ega teenuse tellija.**

Samas saime teada, et Ormsö on tubli ja suudab murda läbi 60 cm jää, kuigi esimene sõit peale kolmenädalast seisakut võttis aega ca 8 tundi.

Me õppisime sellest kriisist palju. Oluline on märkida, et ükski elutähtis teenus ei katkenud. Ükski valla pakutav teenus ei katkenud. Kaupluse varustamine ei katkenud.

Arutelud, kuidas tulevikus veelgi paremini toime tulla ning praamiühenduse toimepidevust suurendada, jätkuvad. Kuid uus hange on väljas ja seal on tehtud vaid kosmeetilisi parandusi võrreldes kehtiva hankega. Kõik sisulised Vormsi ja Kihnu ettepanekud lükati tagasi. Soovisime tihedamat graafikut, et parandada inimeste, kaupade ja turistide liikuvust. Soovisime Ormsöga samaväärset asenduslaeva, mida saaks võimalusel isegi jagada Hiumaa liiniga. Soovisime piletisüsteemi integreerida erinevaid lisavõimalusi, millega külalised saaksid näiteks toetada Vormsi kultuurielu, anda märku transpordivajadusest saarel jpm. Soovisime, et kõik ära jäänud reisirahad tehtaks järele. Läbirääkimistel ministereeriumi ja vedajaga on hetkel jõutud kokkuleppele, et laevapere töö- ja puhkeaeg ei võimalda nädalasse lisada enam kui üks reis teisipäeva õhtul ja teine pühapäeva hommikul. Sellega on pooled tegemata jäänud reisirahad leidnud omale koha, kuid arutelu jätkub ning püüame saada koha ka ülejäänud reisirahadele.

Kaupluse hange

Alates aprillist on poel uus teenusepakkuja. Sai kinnitust, et hirmujutte, nagu pood sulguks või uus kaupmees ei arvesta kohalike vajadustega, ei maksa uskuda. Konkursile laekus kaks üsna samaväärset pakkumist.

Anname nüüd uuele kaupmehele võimaluse ning loodame, et teenus saab olema vähemalt sama hea kui minevikus. Kaupmees on lubanud, et kujundab oma sortimendi vastavalt elanike soovidele. Teiste sõnadega: võtke julgelt kaupmehega ühendust ning ma usun, et saate kokkuleppele, kuidas kauplusele jõuavad kõik tooted, mida soovite.

Mõtteid kaupmehel oli veelgi, kuid nendest juba siis, kui plaanid on selgemad.

Borrby karjäär

Leitud on ka uus teenusepakkuja Borrby lii-

vakarjäärile. Sellele hankele laekus kolm pakkumist ning soovime võitjale edu.

Lisaks seni pakutud liivalaadsele tootele on plaanis hakata seda liiva sõeluma, et parandada karjääril tulevate liiva kvaliteeti, eemaldades suuremad kivid.

Omaette küsimus on aga, mis saab edasi. Borrby kaaveluba aegub 2029. aastal ning tuleb otsustada, kas jätkame liiva kaevandamisega saarel või mitte. Esimesel juhul tuleb alustada kaaveloa pikendamise menetlust. Teisel juhul tuleb alustada karjääri sulgemist.

Jäätmemajandus

Suurim kevadine väljakutse on uue jäätmekava koostamine ning uue jäätmevedaja leidmine. Samuti on vaja leida lahendus, kuidas jäätmeարտետեգա kogutud raha kataks ära kogumise ja käitlemisega seotud kulud. Käitluskulused oluliselt vähendada ei õnnestu. Pigem vastupidi, vaadates, mida teevad kütusehinnad, palgad ja ladestustasud. Kuid selle asemel, et maksta rohkem, soovitame ma sorteerida paremini!

Juhin teie tähelepanu, head vormsilased, sellele, et enamiku jäätmete käitluse eest olete juba maksnud tooteid ostes. Räägin pakenditest. Pakendite kogumise ja käitlemise tasu on integreeritud läbi tootjavastutuse toote hinna sisse. Seega püüame panna kõik metall-, plastik-, klaas- ja paberpakendid õigesse konteinerisse ning nii suudame nende kogumise, transpordi ja käitlemisega seotud kulud küsida tagasi tootjavastutusorganisatsioonidelt (TVO).

Statistika näitab, et 90% jäätmetest on pakendid!

Siin mõned lihtsad soovitusel, kuidas hoida prügiarve kontrolli all:

- Biojäätme koht ei ole prügimaja – komposti ise!
- Kõik pakendid õigesse pakendikonteinerisse;
- Ülejäänud olmejäätmed segaolme konteinerisse;
- Suur-, ohtlikud, elektroonika- jms eri jäätmed vii jäätmejaama.

Soovin kõigile kena kevadet ning kohtumiseni, kas siis vallamajas või mõnel vallas toimival sündmusel.

Vallamaja kroonika

Lühike ülevaade kohtumistest

ja aruteludest, kus teenistujad on osalenud

- 1. märts KOV talimängud 2026, osales Vormsi vald
- 2. märts Vallavalitsuse istung
- 2. märts Haridus-, kultuuri- ja sotsiaalkomisjoni koosolek
- 4. märts Rahvusvahelise Kaitseuringute Keskuse istung, osales vallavanem
- 9. märts Volikogu istung
- 11. märts Koolitus: Keerulised vestlused lastekaitsetöös, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 12. märts Koolitus: Keerulised vestlused lastekaitsetöös, osales sotsiaaltöö- ja haridusspetsialist
- 16. märts Vallavalitsuse istung
- 16. märts Cybisis tarkvara koolitus, osales infojuht
- 17. märts Eesti Saarte Kogu volinike koosolek, osales vallavanem
- 18. märts Koolitus: Andmetarkus haridusjuhtimises, osales kooli direktor
- 23. märts SA Läänemaa nõukogu koosolek, osales vallavanem
- 25. märts ELVL kommunikatsiooni kolmapäev, osales infojuht
- 28. märts Koolitus "Turvaliselt jääl", osales vallavanem
- 29. märts Rälby külakoosolek, osalesid majandus- ja haldusspetsialist ja vallavanem
- 30. märts Vallavalitsuse istung
- 30. märts Kriisivalmiduse infotund, osales majandus- ja haldusspetsialist
- 1. aprill HTM infotund, osales vallavanem
- 7. aprill ELVL üldkoosolek, osales vallavanem
- 7. aprill Kaitsetarbe määramise töötuba
- 7. aprill ELVL volikogu istung, osales vallavanem
- 8. aprill Koolitus: tehisarv raamatupidamises ja finantsanalüüsis, osales raamatupidaja-finantsjuht
- 8.–9. aprill XX Linnade ja Valdade Päevad 2026, osalesid vallavanem ja volikogu esimees
- 13. aprill Vallavalitsuse istung
- 13. aprill Volikogu istung
- 15. aprill Hariduskobara külaskäik Vormsile
- 15. aprill Kohalike omavalitsuste andmevõrgustiku teabepäev, osales infojuht
- 21. aprill ELVL volikogu istung, osales vallavanem
- 21. aprill Põhja-Eesti ühistranspordikeskuse üldkoosolek, osales vallavanem
- 23. aprill PPA kriisiseminar - Vormsi kogemus, osales vallavanem
- 23. aprill Koolitus: kriisikommunikatsioonis päriselus: kes juhib?, osales infojuht ja volikogu esimees
- 24. aprill KOV personalivõrgustiku kohvihommik: ametnike meediasuhtlus ja kogukonna õiglustunne suvepäevade ja tänuürituste korraldamisel, osales infojuht
- 25. aprill Rumpo külakoosolek, osalesid majandus- ja haldusspetsialist ja vallavanem
- 27. aprill Vallavalitsuse istung
- 28. aprill Teeme Ära 2026 talgute raames Vallavalitsuse meeskonnaüritus
- 29. aprill AS Haapsalu Veevärk üldkoosolek, osales vallavanem
- 29. aprill ELVL kommunikatsiooni kolmapäev, osales infojuht

Head vormsilased!

TANEL VIKS, VOLIKOGU ESIMEES

Valimistest on nüüd mõned kuud möödas ja uued volikogud ning vallavalitsused üle Eesti hakkavad oma töörütmi leidma. Huvitava faktina võib mainida, et alles jäänud 78 omavalitsusest on umbes 15%-l värskest valitud vallavanemaid juba vahetunud ning selliseid uudiseid on aprillis nii Lõuna- kui ka Ida-Eestist oodata veelgi.

Põhjused on erinevad – tihti ei anna eriti just erasektorist tulnud inimesed endale aru, et töö volikogus ja vallavalitsuses nõuab teistsugust professionaalsust ning need ajad, mil ilma minimaalse avaliku sektori kogemusega tubli inimene võis edukalt valda juhtida, on paraku möödas. Ja isegi siis, kui vallajuhtidel on varasem sarnane kogemus, ei ole see üks ühele ülekantav.

Eelnev kogemus loob kiireks sisseelamiseks küll eelduse, aga iga omavalitsus on nagu rätsepaülikond oma nüanssidega, millega peab ennast kurssi viima. Omast kogemusest võin kinnitada, et vallavalitsuse ja volikogu vaade asjadele võib olla erinev. Kui ma peaksin võrdlema neid kahte institutsiooni kujundlikult, siis vallavalitsus on nagu restorani köök ja volikogu restorani saal. Sa võid saalis istudes tellida endale vorsti, aga see ei tee sind veel vorstimeistriks või kokaks.

On hea meel tõdeda, et vähemalt senised viis volikogu istungit on kulgenud varasemate aegadega võrreldes oluliselt sujuvamalt. Pean seda äärmiselt oluliseks – on ju kahetsusväärne, kui enamik aurust läheb lihtsalt vileks. Püüan teha kõik, et selline töörütm ka jätkuks. Volikogu hea maine on ülioluline, eriti kui vaatame pisut kõrgemalt ja kaugemale. Kui me soovime, et Vormsi jätkaks ka tulevikus iseseisva omavalitsusena, on järgmistel valimistel noorte volinike esilekerkimine kriitilise tähtsusega. Just nemad viivad elu saarel edasi siis, kui vanemad põlvkonnad soovivad elu rahulikumalt võtta. Ja kui töö volikogus on prestiižne, siis loob see selleks ka eeldused.

Talv vastu kevadet pakkus meile ka omamoodi kriisikoolituse. Ebamugavust oli palju, aga kriisiks asi veel ei kasvanud. Korraga jooksid kokku nii meie parvlaeva varuosade ja nende tarnete probleemkohad, võimaliku asenduslaeva problemaatika, jäätee loomise keerukus jne. Mõtlemisainet jagus kõigile. Keerulised olukorrad on vajalikud selleks, et me neist õpiksime ja püüaksime juba tehtud vigu vältida. Täna on küsimus pigem selles, kas riik soovib saarvaldadega jääteede ja ühenduste teemal laua taha istuda ning plaanid paika panna. Ei ole ju garantiid, et selline olukord ühel või teisel viisil kunagi ei kordu. Omavalitsuse vaatest on meil lahendused täiesti olemas ning ka nende hinnalipik on mõistlik, iseküsimus on aga see, kas need on tehtavad tänase keskvalitsusega. Paraku on seni täheldatav trend, et pigem üritab tänane koalitsioon probleeme oma järglaste lauale lükata.

Furoori tekitas ka küsimus, mis saab Vormsi kauplusest – kas uus operaatoreid leitakse või mitte. Ka see teema on tänaseks laualt maas ning siinkohal on mõistlik uuele poepidajale soovida jõudu ja vastupidavust. Oma eelmises ametis olin sunnitud likvideerima ühe neljast koolist iseseisva õppekohana, kuna õpilasi oli vaid paarkümmend, kuigi teeninduspiirkonnas oli neid lapsi, kes oleks võinud seal õppeasutuses õppida, umbes kuuskümmend. Paraku ei pannud lapsevanemad juba aastaid oma lapsi sinna õppeasutusse. Miks ma koolist ja poest samas artiklilõigis räägin? Minu resümee oleks selles, et koole ja poode sulgevad kogukonnad, mitte poeomanikud või vallavalitsused. Kui kogukonnad ei pane lapsi „oma“ kooli või ei osta tooteid „oma“ kauplusest, on nende kestmise tulevikus keeruline. Ja kindlasti ei maksa siin otsida intriigi Vormsi VLP suhtes – saarvallas käivad asjad teisiti ning keegi ei sea kahtluse alla Vormsi kooli tulevikku selles mahus, nagu ta täna on. Näitena olid need koos toodud selleks, et toonitada meie kõigi kaasvastutust, kui me soovime millegi kestmist.

Peagi on aga kevad ning pea kõik me ootame, et saaks rohkem viibida aias, metsas ning kalavetel. Soovin, et see kevad tuleks meile kõigile helge ja päikesepaisteline!

Vormsi valla 2026. aasta eelarve lühiülevaade

FINANTSJUHT-RAAMATUPIDAJA AGLE ROMULUS

Vormsi Vallavolikogu kinnitas valla 2026. aasta eelarve käesoleva aasta 9. märtsil alljärgnevas mahus:

Põhitegevuse tulud

2026. aasta eelarves on planeeritud põhitegevuse tulused 1,5 miljonit eurot. See on 16 000 eurot ehk 1% rohkem kui 2025. aasta eelarve täitmine. Põhitegevuse tulud koosnevad maksutuludest, saadavatest toetustest tegevuskuludeks, kaupade ja teenuste müügitulust ning muudest tegevustuludest.

Põhitegevuse tuludest suurima osa ehk 56% moodustab **tulumaks**, mille laekumiseks on käesoleval aastal prognoositud 856 000 eurot (kasv võrreldes 2025. aastaga +2,9%). Tulumaksu laekumist mõjutavad maksumaksjate ja pensionäride arv ning nende brutosissetulek, samuti riigi kehtestatavad tulumaksu laekumise määrad omavalitsustele.

Saadavad toetused moodustavad põhitegevuse tuludest 34%, ulatudes 525 000 euroni (+2%). Tasandusfondi maht on 199 000 eurot (+19%), toetusfondi maht 301 000 eurot (+9%) ning planeeritavate projektitoetuste maht 25 000 eurot (-66%).

Kaupade ja teenuste müügist prognoositakse koguda eelarvesse 6% põhitegevuse tuludest ehk 100 000 eurot (-18%). Vähenemine tuleneb kultuurivaldkonna tulude mahu muutusest võrreldes 2025. aastaga, mil kajastus sealhulgas erakorraline piletimüügitulu suvelavastuse korraldamisest.

Maamaks moodustab eelarve tuludest 4% ehk 59 000 eurot (+10%).

Investeeringustegevus

2026. aasta eelarves on planeeritud investeeringustegevuse kulusid 129 000 eurot. Investeeringustegevuse kulud koosnevad **põhivara soetusest, põhivara soetuseks antavatest toetustest ja laenuintresside kuludest**.

2026. aastal kavandavad investeeringuobjektid on:

- valla teede parendamine – 60 000 eurot;
- biolagunevate jäätmete kogumisvahendite või vahetuskonteinerite soetamine – 15 000 eurot.

2026. aasta planeeritavad antavad toetused põhivara soetuseks on:

- 20 000 eurot Vormsi veevarustuse parendamiseks;
- 10 000 eurot kiriku renoveerimiseks;
- 9 000 eurot hajaasustuse programmi toetusteks.

2026. aasta eelarves on investeeringustegevuse tuludeks planeeritud 10 000 eurot, millest põhilise osa moodustavad saadavad toetused põhivara soetuseks.

Põhitegevuse kulud

2026. aasta eelarves on põhitegevuse kuludeks planeeritud 1,5 miljonit eurot. See on 158 000 eurot ehk 12% rohkem kui 2025. aasta eelarve täitmine. **Põhitegevuse kulud koosnevad antavatest toetustest ning majandamis- ja personalikuludest**.

2026. aastaks planeeritud põhitegevuse kuludes on personalikulude osakaal 55%, majandamiskulude osakaal 37% ning antavate toetuste osakaal 7%. Planeeritud reservfondi suuruseks on 8 000 eurot, mis on 0,6% põhitegevuse kuludest. Eelarvelisi vahendeid on arvestatud personalikuludeks 799 000 eurot (+12%), majandamiskuludeks 546 000 eurot (+6%) ja antavateks toetusteks 108 000 eurot (+43%).

Põhitegevuse kulud kajastatakse eelarves tegevusalade lõikes ning suurima osakaaluga on **haridusvaldkonna kulud**, mis katavad 35% planeeritavatest põhitegevuse kuludest. Valitsussektori teenustele on kavandatud 21%, kultuurile ja spordile 12%, majandusele 11%, sotsiaalse kaitse teenustele 8%, keskkonnakaitsele 7%, elamu- ja kommunaalmajandusele 5% ning avaliku korra tagamisele 1% põhitegevuse kuludest.

Põhitegevuse tulude ja kulude vahe ehk põhitegevuse tuleml on 2026. aasta eelarves planeeritud 78 000 eurot.

Finantseerimistegevus

Investeeringute elluviimiseks plaanitakse võtta 54 000 eurot laenu, mis koos tagasimakstavate laenudega vähendab valla netovõlakoormust (kohustused miinus likviidsed varad) 11%-ni põhitegevuse tuludest ehk 176 000 euroni. See jääb alla seadusega lubatud netovõlakoormuse ülempiiri ning annab hea aluse uuele volikogule järgnevat aastat investeeringute planeerimiseks.

Laenude tagasimakseid koos intressikuludega tehakse käesoleval aastal 176 000 euro ulatuses ning laenukoormus 2026. aasta lõpuks on 364 000 eurot.

Likviidsete varade maht väheneb 149 000 euro võrra ning aasta lõpuks prognoositakse rahalisi vahendeid 188 000 euro ulatuses ehk 12% põhitegevuse tuludest.

Põhitegevuse tulud	1 539 450 eurot
Põhitegevuse kulud	1 461 628 eurot
Põhitegevuse tuleml	77 822 eurot
Investeeringustegevus	-119 115 eurot
Finantseerimistegevus	-107 813 eurot
Likviidsete varade muutus	-149 106 eurot

Eelarve kujunemisest, arvnäitajatest ja kulude jaotusest valdkondade lõikes saab detailsemalt lugeda Vormsi valla kodulehelt.

Vormsi vald kehtestas õpilaste transpordi ja sõidukulude hüvitamise korra

OIVI BOYERS, SOTSIAALTÖÖ- JA HARIDUSSPETSIALIST

Vormsi Vallavolikogu on vastu võtnud uue määruse, mis reguleerib õpilaste koolitranspordi ning sõidukulude hüvitamist. 9. märtsil 2026 kinnitatud kord täpsustab seniseid põhimõtteid ja loob selgema raamistiku, kuidas tagada lastele turvaline ja kättesaadav koolitee.

Uus kord puudutab kõiki Vormsi valla rahvastikuregistris olevaid õpilasi, kes õpivad statsionaarses õppevormis Vormsi Lasteaed-Põhikoolis. Eesmärk on tagada, et ükski laps ei jääks haridusest eemale transpordiprobleemide tõttu.

Olulise muudatusena nähakse ette, et sõidukulud hüvitatakse õpilastele, kelle koolitee jalgsi on pikem kui kolm kilomeetrit. Samuti on ette nähtud erandid neile, kellel ei ole tervislikel või muudel mõjuvatel põhjustel võimalik kohalikus koolis õppida – ka sellisel juhul toetab

vald transpordi kulude katmist.

Õpilaste kooli ja koju liikumine võib toimuda mitmel viisil. Eelistatud on ühistransport, kuid vajadusel saab kasutada ka isiklikku sõiduautot. Kui tasuta ühistranspordi kasutamine ei ole võimalik, hüvitatakse kulud kas tasulise transpordi piletite alusel või isikliku sõiduki kasutamisel läbitud kilomeetrite põhjal.

Hüvitise saamiseks tuleb lapsevanemal või täisealisel õpilasel esitada vallavalitsusele taotlus, kus on kirjas vajalikud andmed, sealhulgas marsruut,

periood ja hüvitise taotlemise põhjus. Ühistranspordi puhul tuleb lisada ka kuludokumendid. Taotlusi saab esitada nii paberkanalil kui ka elektrooniliselt ning seda tuleb teha iga kuu kohta hiljemalt järgmise kuu 10. kuupäevaks.

Vallavalitsus vaatab esitatud taotlused läbi 14 päeva jooksul ning teeb otsuse hüvitise maksmise kohta. Samas on vallal õigus jätta hüvitis maksmata, kui ilmneb, et transpordi ei ole tegelikult kasutatud või on esitatud valeandmeid.

Uus kord jõustus 1. märtsist 2026 ning selle eesmärk on muuta süsteem läbipaistvamaks ja õiglasemaks. Sellega soovib Vormsi vald tagada, et kõigil lastel oleks võrdne võimalus hariduse omandamiseks, sõltumata nende elukohast saarel.

Projekti- ja tegevustoetused 2026

RANDY PEIKER, KULTUURI- JA KOGUKONNASPETSIALIST

Vormsi valla 2026. aasta mittetulundusliku tegevuse kevadvoorus esitati 16 taotlust: viis tegevus- ja 11 projektitoetuse taotlust. Tegevustoetustest rahuldati neli. Üks taotlus jäeti rahuldamata, kuna käsitles sisult projektipõhist tegevust.

Tegevustoetused:

MTÜ Rahvatantsurühm Vormsi – 2600 €

Vormsi Kodukandi Ühing – 4840 €

EELK Vormsi Püha Olavi kogudus – 3000 €

Hosby Külaselts MTÜ – 260 €

Hosby Külaselts MTÜ 410 euro suurune taotlus jäeti tegevustoetusena rahuldamata, kuna see puudutas konkreetse spordi- ja kogukonnaürituse korraldamist ning kvalifitseerus projektitoetuseks.

Projektitoetuste puhul otsustati toetada kuut projekti, neist viit täies mahus ja üht osaliselt.

Täielik rahastus:

Hosby Külaselts MTÜ, „Autode orienteerumine „Avasta Vormsi“ 2026” – 320 €

Vormsi Käsitöö Selts MTÜ, „Rahvarõivaste suurraatide valmistamise meistriklass” – 906 €

Vormsi Kalapüüdjate Ühing MTÜ, „Vormsi Kalapäev 2026” – 300 €

Vormsi Kultuuripärandi Selts MTÜ, „Vormsi Rahvarõiva Kool” – 3306 €

Vormsi Saar MTÜ, „Vormsi Open 4” – 1500 €

Osaline rahastus (vahendite piiratuse tõttu):

Vormsi Vaib MTÜ, „Vormsi Vaib 2026” – 1668 €

Jäätmete teema Vormsi vallas täna ja tulevikus. Hind kujuneb meie valikutest!

EBEKAI HÄRM, MAJANDUS- JA HALDUSSPETSIALIST

Vormsi vallas on olnud jäätmemajanduse küsimused teravalt päevakorral nii minevikus, olevikus kui tulevikus. Praegu puudub selge ja ajakohane jäätmehoolduse eesrii ning pikaajaline arengukava, mis looks ühtse suuna ja kindluse nii elanikele kui ka teenusepakkujatele. Sellises olukorras kujuneb jäätmete käitlemise korraldus suuresti jooksvalt ning hinnastamine sõltub peamiselt üldistest kulutõusudest jäätmekäitluse sektoris.

See tähendab, et vald ei kontrolli täna mitte ainult seda, kui palju jäätmete äravedu maksab, vaid ka seda, kuivõrd tõhusalt me ise jäätmeid sorteerime ja selle läbi segaolmejäätmete hulka vähendame. Just segaolmejäätmed on need, mille käitlemine on kõige kallim!

Tõsi on see, et jäätmekäitluse hinnad tõusevad: kütuse, transpordi, käitluskohtade tasude ja keskkonnanõuete karmistumise tõttu. Kuid meie enda käitumine määrab, kui suureks see koormus lõpuks kujuneb.

Iga korralikult sorteeritud pakend, biojäätme eraldamine ja taaskasutusse

suunatud materjali eraldi kogumine, vähendab otseselt kallite jäätmete hulka. Kui segaolmejäätmeid on vähem, väheneb surve nii hinnale kui ka kogu süsteemile. Vastupidine olukord tähendab paraku seda, et maksame rohkem selle eest, mida oleks saanud lihtsasti eraldi koguda ja taaskasutusse suunata.

Pakendite käitlemise puhul on oluline endale teadvustada, et nii tootjad kui ka kauba ostjad on pakendid juba kordades kinni maksnud ning neid segaolmejäätmetesse visates, maksame veel kord, et need utiliseeritaks.

Kui kogume pakendid eraldi konteinerisse, on nende veo- ja käitlustasu taaskasutusorganisatsioonide kulu.

Seetõttu on sorteerimine mitte ainult keskkonnanõu mõttes oluline, vaid ka otseselt majanduslik otsus. See on viis hoida kontrolli all praeguseid ja tulevaseid kulusid.

Vormsi ei vaja jäätmete teemal ainult regulatsioone ja arengukavasid, kuigi need on kindlasti vajalikud, vaid ka igapäevast teadlikku tegutsemist igas majapidamises.

Sõnum on lihtne: mida paremini me täna sorteerime, seda väiksem on surve tänastele ja tulevastele hindadele, mis Vormsi jäätmevaldajatele edasi kantakse.

Hakake sorteerima juba täna. Mitte homme ega järgmisel aastal, vaid nüüd, sest jäätmetel on alati oma hind, aga selle suuruse määrab me jäätmevaldajatena ise.

Sorteerimiseni!

Vormsi vallas muutusid ametlikud meiliaadressid

KAISA VALM, INFOJUHT

Alates 13. aprillist on nii Vormsi vallavalitsuse kui ka Vormsi vallavolikogu ametlikud e-posti aadressid viidud üle ühtsele ja lihtsasti mõistetavale formaadile. Muudatuse eesmärk on muuta meilisuhklus valla ametnike ja elanike vahel selgemaks, ühtlasemaks ja kasutajasõbralikumaks.

Uued personaalsed meiliaadressid on kõigil üles ehitatud lihtsa põhimõtte järgi: nimi.perekonnanimi@vormsi.ee

Üldised kontaktaadressid jäävad samaks:

Vallavalitsuse üldmeil: vv@vormsi.ee

Raamatukogu: raamatukogu@vormsi.ee

Kool: kool@vormsi.ee

Volikogu: volikogu@vormsi.ee

Raamatupidamine: raamatupidamine@vormsi.ee

Kõik ametnike ja asutuste kontaktid on endiselt leitavad ka Vormsi valla ametlikul kodulehel. Elanikel palutakse üle vaadata oma varasemad salvestatud aadressid ning vajadusel need uuendada. Uue loogika järgi on iga ametniku aadress kergesti tuletatav tema nimest, mis muudab suhtluse valla ametnikega kiiremaks ja mugavamaks.

Kuhu pöörduda, kui vajad abi?

OIVI BOYERS, SOTSIAALTÖÖ- JA HARIDUSSPETSIALIST

Elus tuleb ette hetki, mil üksi hakka saamine tundub keeruline – olgu põhjuseks tervisemure, rahalised raskused, üksindus või ootamatu kriis. Sellistes olukordades on kõige olulisem meeles pidada: abi küsimine on täiesti normaalne ja sageli just esimene samm lahenduse poole.

Eestis on mitmeid võimalusi, kust tuge saada. Esmalt tasub pöörduda oma kohaliku omavalitsuse poole, kus sotsiaaltöötajad saavad hinnata olukorda ning pakkuda sobivaid teenuseid või toetusi. Sageli leitakse just sealt kõige kiirem ja vahetum abi.

Abi küsimine ei ole nõrkuse märk. See on vastupidi hoolimise näitamine iseenda ja oma lähedaste suhtes. Õigel ajal toe otsimine aitab ennetada suuremaid probleeme ning leida lahendusi ka kõige keerulisemates olukordades.

Üksi ei pea muret kandma – abi on olemas ja kättesaadav.

Vormsi mehed leiavad tee ühiselt tegutsemiseni

OIVI BOYERS, SOTSIAALTÖÖ- JA HARIDUSSPETSIALIST

Vormsi saarel käivitub uus algatus, mille eesmärk on tuua kokku vanemaealised ja erivajadusega mehed, et vähendada sotsiaalset isolatsiooni ning toetada nende vaimset heaolu ja aktiivset osalemist kogukonna elus. Projekti keskmes on praktilised ja juhendatud töötoad, mis pakuvad võimalust koos tegutseda, uusi oskusi omandada ning omavahel suhelda.

Algatus sünnib koostöös MTÜ Meeste Koda Haapsalu Kuuriga, millel on juba mitmeaastane kogemus meeste suunatud tegevuste arendamisel. Nende kogukonna põhine mudel on end tõestanud toimiva ja kaasavana ning nüüd tuuakse see kogemus ka Vormsile.

Projekti käigus luuakse tugev koostöövõrgustik Vormsi valla, kohaliku kogukonna

ja partnerorganisatsiooni vahel. Eesmärk ei ole pelgalt üksikute tegevuste läbiviimine, vaid pikaajalise ja jätkusuutliku meeste koostöövormi kujundamine saarel. Osalejatele tutvustatakse Meeste Kuuri toimimis- ja juhtimispõhimõtteid, et luua eeldused sarnase algatuse püsivaks juurdumiseks Vormsil.

Tegevused toimuvad peamiselt

sügis-talvisel perioodil, mil siseruumides kooskäimine on eriti oluline. Töötoad leiavad aset Vormsi Lasteaed-Põhikooli tööõpetusmajas ning Uuemõisas asuvas Meeste Kuuris. Kohtumised on planeeritud kord kuus ning kestavad 2–3 tundi korraga.

Projekt pakub Vormsi meestele võimalust tulla kodust välja, leida uusi tuttavaid ning panustada kogukonnaellu. Ühiselt tegutsedes sünnivad nii uued ideed kui ka tugevamad sidemed, mis aitavad kaasa elujõulise ja hooliva kogukonna kujunemisele.

Vaimse tervise valgusfoor – kust otsida vaimse tervise teemadel abi?

Kuidas hoida oma tervist ja leida informatsiooni vaimse tervise teemadel?

Igapäeaelu võib tuua kaasa stressirohkeid olukordi. Mida teha, et tugevdada oma vastupanuvõimet?

Tervist, sealhulgas vaimset tervist aitavad hoida:

- **igapäevarutiinid** – kui igapäevased tegevused ja rutiinid on häiritud, püüa muutustega kohaneda ja loo endale uued toetavad harjumused;
- **puhkus ja uni** – hoolitse selle eest, et saaksid piisavalt und ja leiaksid ka päevasel ajal hetki puhkehetki;
- **liikumine** – tuleb kasuks nii sinu vaimsele kui ka kehale tervisele. Juba ühekordne jalutuskäik või treening leevendab stressi ja parandab meeleolu. Regulaarne mõõduka intensiivsusega liikumine aitab saavutada püsivalt head enesetunnet;
- **toitumine** – regulaarne ja mitmekesine toitumine mõjub vaimsele tervisele väga hästi. Jälgi, et toidus leiduksid kõik vajalikud toitained ja vitamiinid. Korrapärane söömine aitab vältida ka stressist tingitud söömasõstusid ja näksimist;
- **lähedased suhted** – heaolu mõjuvad hästi kontakt ja suhtlus inimestega, kes sind toetavad või keda sina saad toetada.

NB! Väldi uimasteid! Alkoholist ja teistest uimastitest ei ole vaimse tervise murede leevendamisel abi. Hetkelise pingelõdvenduse järel need hoopis süvendavad halba meeleolu.
Lisainfo: alkoinfo.ee ja narko.ee.

Vaimse tervise hoidmise kohta leiad väärtuslikku informatsiooni: enesetunne.ee, peaasi.ee, toitumine.ee ja tarkvanem.ee.

Kuulamist vaimse tervise teemadel leiad näiteks: esmaabi.peaasi.ee/podcastid/, soundcloud.com/tervisekassa

Vaimne tervis on halvenenud ja see häirib igapäeaelu?

Võta ühendust tasuta vaimse tervise tugiliinidega. Saad seda teha nii telefoni kui ka veebi teel:

- **emotsionaalse toe ja hingehoiu telefon 116 123** – nõustajad pakuvad tuge iga päev kell 10.00–00.00, hingehoidjad on sel liinil kättesaadavad kell 16.00–02.00;
- **peaasi.ee e-nõustamine** – nõustajad kuulavad, annavad nõu ja suunavad vajadusel sobiva spetsialisti juurde. Registreerida saab aadressil: noustamine.peaasi.ee;
- **lahendus.net veebinõustamine** – nõustajad ehk "lahendajad" on psühholoogiaüliõpilased ja vilistlased, kes tegutsevad kogenud nõustajate juhendamisel;
- **lasteabi telefon 116 111** – laste vaimse tervise ja heaoluküsimustes saab nõu küsida ka veebilehel lasteabi.ee;
- **koolipsühholoogide nõuandetelefon 1226** – koolipsühholoogiga saab rääkida eesti keeles esmaspäevast reedeni kell 16.00–20.00. **Venekeelne telefon 1227** on avatud teisipäeviti kell 16.00–20.00.

Uuri, kas ja millist vaimse tervise tuge on võimalik saada:

- **oma tööandjalt** – abi võib olla nii töökorralduse muudatustest kui ka toetatavatest teenustest. Tuge võid saada nii kolleegidelt, juhilt, töökeskkonnavolinikult või personalispetsialistilt kui ka töötervishoiuarstilt;
- **oma kohalikust omavalitsusest** – omavalitsused pakuvad oma elanikele psühhosotsiaalset ja psühholoogilist abi nende poolt määratud sihtrühmadele;
- **teistest organisatsioonidest** – lisaks kirjeldatule on veel vaimse tervise teenuseid pakkuvaid asutusi. Loe rohkem näiteks õiguskantseri.koduleht.ee.

Vaimse tervise tõttu on tekkinud igapäeaeluga toimetulekul suured raskused?

Võta esimesel võimalusel ühendust perearstikeskusega. Kui sa ei tea oma perearsti nime või kontaktandmeid, leiad need [Terviseportaalist](http://terviseportaal.ee). Perearstikeskuses hinnatakse sinu olukorda ja vajadusi ning aidatakse planeerida edasisi samme.

Vajadusel suunab perearst sind sobiva vaimse tervise spetsialisti juurde – näiteks vaimse tervise õe, psühholoog-nõustaja, kliinilise psühholoogi või psühhiaatri vastuvõtule. Tervisekassa lepinguga psühholoogilise ravi osutajad (kliinilised psühholoogid) leiad siit. Vastuvõtule pääsemiseks on vajalik perearsti saatekiri. Ilma saatekirjata saab pöörduda vaimse tervise õe poole, registreerudes vastuvõtule Terviseportaalil.

- **Ööpäevaringselt pakub eesti ja vene keelses tervisenõu perearsti nõuandetelefon 1220** (tavataariif) või **634 6630** (tasuta). Loe liini kohta rohkem: 1220.ee.
- **Kriisinõustamist pakub Ohvriabi kriisitelefoni 116 006**. Võid ühendust võtta ka kirjutades palunabi.ee vestlusaknasse või [broneerida tasuta videonõustamise](http://broneerida.tasuta.videonõustamise). Teenust pakutakse eesti, vene ja inglise keeles.
- **Eluliini emotsionaalse toe telefon 655 8088** on avatud iga päev kell 19.00–07.00 eesti keeles ja numbril **655 5688** vene keeles.
- **Erakorraline vaimse tervise abi** on kättesaadav ööpäevaringselt suuremate haiglate psühhiaatriklinikute valvetubades:
  - **Tallinn:** Paldiski mnt 52, telefon 617 2650
  - **Tartu:** Raja 31, telefon 731 8764
  - **Pärnu:** Ristiku 1, telefon 516 0379
  - **Viljandi:** Jämejala, Pargi tee 6, telefon 435 4255
- **Psühhiaatrilist esmaabi saab ööpäevaringselt erakorralise meditsiini osakondadest (EMO):**
  - **Narva EMO:** Haigla 1, telefon 357 1795
  - **Ahtme EMO:** Ahtme mnt 95, telefon 331 1074

Helista 112, kui abiga viivitamise või selle andmata jätmise tagajärg võib olla surm või püsiv tervisekahjustus.

Laste ja noorte tugimeetmed Vormsil

MARET VÖRNO, VLP DIREKTOR JA HELINA MEISTER, HEV KOORDINAATOR

Vormsi laste ja noorte toetamine on saanud uue hoo. Viimasel ajal on saarel tehtud mitmeid olulisi samme, et tuge vajavad lapsed ja pered saaksid abi võimalikult varakult ja kodu lähedal.

Sotsiaal-emotsionaalsete oskuste arendamisega tegeleb koolis noorte heaoluspetsialist Kairi Aavere, kes viib kord kuus läbi vastavaid tunde. Nende tundide eesmärk on toetada õpilaste eneseteadlikkust, suhtlemisoskust, eneseregulatsiooni ja toimetulekut erinevates sotsiaalsetes olukordades. Uuest õppeaastast on plaanis tuua sotsiaal-emotsionaalsete oskuste tunnid tunniplaani, et tagada nende järjepidev ja süsteemne rakendamine. See võimaldab pakkuda lastele järjepidevat tuge ning kujundada turvalist ja hoolivat koolikeskkonda, kus iga laps saab õppida paremini mõistma nii iseennast kui ka teisi.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus näeb ette, et direktor määrab haridusliku erivajadusega õpilasele õppe koordineerija (HEVKO), kelle ülesanne on korraldada koolisest meeskonnatööd ning suunata koolivälises võrgustikus osalemist, et tagada lapsele vajalik õppe- ja arengutugi. Meie koolis on selle tööga alustanud Helina Meister, kelle roll on toetada nii lapsi kui ka peresid olukordades, kus õppetöös või arengus on vaja lisatuge.

HEV-koordinaatori töö keskmes on koostöö – eesmärk on tuua kokku õpetajad, lapsevanemad ja spetsialistid, et leida iga lapse jaoks parimad ja toimivad lahendused. Helina tugevuseks on oskus märgata iga lapse individuaalseid vajadusi ning luua turvaline koostöökeskkond, kus õpetajad, lapsevanemad ja spetsialistid saavad ühiselt leida parimad lahendused. Helina töö keskmes on süsteemse toe tagamine alates koolisest meeskonnatöö korraldamisest kuni koostööni väliste spetsialistide ja võrgustikega. Tema rahulik, professionaalne ja lahenduskeskne lähenemine aitab tagada, et iga laps

saab õigeaegset ja sobivat tuge nii õppetöös kui ka arengus tervikuna.

Hea meel on selle üle, et taas on kooliperega liitunud psühholoog Kärt Lusmägi. Psühholoog on oluline kuulaja ja nõustaja nii lastele kui ka täiskasvanutele, aidates toime tulla erinevate murede, pingete ja muutustega. On suur tugi, kui on olemas keegi, kellega rahulikult rääkida ja mõtteid jagada, see aitab leida uusi vaatenurki ja lahendusi. Kärt on kogenud koolipsühholoog, kes on aastaid töötanud laste, noorte, õpetajate ja lapsevanemate nõustajana. Tema töös on keskne roll turvalise ja toetava koolikeskkonna kujundamisel, kus iga laps saab tunda, et tema mured ja rõõmud on märgatud. Pärast vane-mapuhkust on Kärt taas meie kooli juures tagasi ning töötab koolimajas kolmapäeviti, pakkudes psühholoogilist tuge nii õpilastele kui ka täiskasvanutele. Tema lähenemine on rahulik, hooliv ja professionaalne – ta aitab lastel mõista oma tundeid, toetab õpetajaid keerukate olukordade lahendamisel ning on lapsevanematele partneriks, kui on vaja nõu või selgust lapse heaolu teemadel. Kärdi tööd on varasemalt märgatud ka laiemalt: ta on olnud Aasta õpetaja konkursi nominent tugispetsialisti kategoorias, mis kinnitab tema pühendumust ja kõrget professionaalset taset.

Lisaks on saavutatud kokkulepe logopeedilise hindamise läbiviimiseks nii lasteaias kui koolis. Kõne ja keele areng on tihedalt seotud õppimisega ning varajane märkamine aitab ennetada hilisemaid raskusi. Logopeediline hindamine loob võimaluse märgata lapse vajadusi õigel ajal ning pakkuda talle sobivat tuge.

Foto: Maret Vörno

Kuigi Vormsi on väike kogukond, on just siin võimalik pakkuda väga personaalset ja hoolivat lähenemist. Vormsi Lasteaed-Põhikool on juba oma olemuselt koht, kus iga last märgatakse ja kus koostöö kogukonnaga mängib olulist rolli. Tugiteenuste arendamine ei tähenda ainult uute spetsialistide lisandumist, vaid ka ühist arusaama, et abi küsimine ja pakkumine on loomulik osa kasvamisest ja õppimisest. Oluline on, et ükski laps ega pere ei jääks oma muredega üksi.

Lisaks koolipoolsele toetusele on peredel võimalus saada abi ka valla kaudu pakutavatest vaimse tervise teenustest. Omaavalitsus toetab elanike psühhosotsiaalset heaolu ning pakub vajaduspõhist nõustamist.

Teenuse eesmärk on parandada vaimse tervise toetamise kättesaadavust kohalikul tasandil ning pakkuda peredele professionaalset tuge olukordades, kus laps või pere vajab lisatuge. Teenuse saamiseks hinnatakse esmalt abivajadust ning seejärel määratakse sobiv nõustamise maht. Selline süsteem aitab tagada, et peredel oleks ligipääs õigeaegsele ja kvaliteetsele vaimse tervise toetusele.

Kui sul on küsimusi, mõtteid või vajad tuge, siis tasub julgelt meie tugispetsialistidega ühendust võtta, sest koostöös leiame lahendusi.

Hariduskobara projekti viimane õppereis-arenguseminar

KAISA VALM, INFOJUHT

Hariduskobara projekti viimane õppereis-arenguseminar toimus 15. aprillil Vormsi saarel, tähistades ettevõtmise lõppfaasi.

Osalejad tutvusid kohaliku kooli ja lasteaias töökorraldusega ning külastasid uut spordihoonet. Päeva jooksul arutati projekti tulemuste ja edasiste võimaluste üle. Õppereis pani väärrika punkti ühisele tööle, tugevdades koostööd ja andes suuna tulevikuks.

Foto: erakogu

„Vormsil elamine on nagu ootamatu ime“ – noored räägivad saare võlust ja valust

ILLE PALUSALU, VLP MUUSIKAÕPETAJA

Vormsi kooli 2.–9. klassi õpilaste seas läbi viidud küsitlus näitab, et noored hindavad saareelu juures eelkõige rahu, loodust ja kogukonda, kuid tunnevad samas puudust parematest võimalustest ja sujuvamast ühendusest mandriga. Küsitlusele vastas 13 õpilast 17-st ehk enamik sel päeval koolis viibinutest.

Enam kui pooled vastanutest on elanud Vormsil kogu elu ning koguni 92% ütleb, et neile meeldib siin elada. Nende vastustes korduvad märksõnadena vaikus, loodus ja turvalisus. „Siin ei ole trammi hääli,“ kirjeldas üks vastaja lihtsat, kuid kõnekat erinevust linnaga. Teine lisas: „Vormsil on rahulik ja turvaline olla.“ Esile toodi ka vabadus ja vähene liiklus: „Saab rulluisutada, sest autosid on vähe.“ Üks õpilane võttis saareelu erilise eriti kujundlikult kokku: „Vormsil elamine on nagu ootamatu ime, mida ei oska oodata.“

Kui paluti nimetada kolm asja, mida ei vahetataks millegi vastu, kordusid vastustes rahu, loodus ja vabadus. Sama olulised olid aga ka sõbrad, kool ja kogukond tervikuna. Mainiti isegi selliseid konkreetseid asju nagu külakiik, pood ja Vormsi suvi. See viitab, et noorte jaoks ei ole kõige tähtsam mitte võimaluste rohkus, vaid igapäevane elukeskkond ja lähedased suhted.

Kuigi enamik õpilasi on oma vaba aja veetmise võimalustega rahul, osalevad nad aktiivselt erinevates huviringides – alates show-tantsust, saalihokist, muusikakoolist, laulukoorist ja vehklemisest kuni robootika, ratsutamise, keraamika ja hiiu kandle mänguni. Sageli tähendab see aga regulaarset liikumist mandrile. 62% vastanutest peab huviringide tõttu sõitma vähemalt kord nädalas Haapsallu, mõni isegi mitu korda. Kuigi enamik peab seda pigem lihtsaks, ei ole liikumine alati muretu. „Talvel oli bussiga jama – kui praam hilineb, on mandril buss juba läinud,“ kirjeldas üks õpilane. Teine tõi esile olukorra, kus „kolmapäeva õhtul ei saa saarele tagasi ja peab jääma ööseks mandrile.“

Küsitluses kerkisid selgelt esile ka saare elu kitsaskohad. Kõige rohkem tuntakse puudust parematest transpordi võimalustest ning suuremast seltskonnast. Mitmel korral mainiti, et saarel võiks olla rohkem lapsi, kes elaksid siin aastaringselt. „Seltskond on pidevalt sama, tahaks vaheldust,“ kirjutas üks vastaja. Kõlasid ka väga konkreetseid soovid – näiteks, et „Hesburgerit ei saa osta“ –, kuid nende kõrval tõstatati ka tõsisemaid teemasid,

nagu talvised ühendusprobleemid: „Kui toit otsa saab ja ühendus mandriga katkeb, on keeruline.“

Noored ei piirdunud ainult murede kirjeldamisega, vaid pakkusid ka lahendusi. Nende hinnangul tuleks rohkem toetada seda, et inimesed saaksid Vormsile elama tulla aastaringselt, mitte ainult suvitama. See aitaks leevendada nii laste vähesust koolis kui ka üldist kogukonna kahanemist. Samas unistatakse ka uutest võimalustest – üks õpilane pakkus välja, et saarel võiks olla gümnaasium, seikluspark ja rulapark.

Mitmed vastused viitasid ka sellele, et saareelu kujundab noortes iseseisvust. „Siin on palju iseseisvust,“ märkis üks vastaja, lisades, et see võib olla korraga nii keeruline kui ka kasulik. Väikese kooli eripära toodi välja muigega: „Õpetaja ei unusta kodutöid.“

Tuleviku osas on noored pigem kõhklevad kui kindlad. Üle poole vastanutest ei osanud veel öelda, kas nad tahavad ka täiskasvanuna Vormsil elada. Mõned näevad oma elu nii saarel kui ka mujal: „Võib-olla töö kuskil mujal, aga elukoht saarel.“ Teised tahavad enne maailma avastada: „Tahan vahepeal reisima minna, aga kodus on ka tore.“

Küsitluse lõpus kõlas ka selge sõnum täiskasvanutele: „Palun saame läbi ja kuulame noori.“ Sooviti paremat praamigraafikut ning rohkem võimalusi, kuid samas kõlasid ka lihtsad ja siirad mõtted: „Aitäh“ ning „Ärge muutke toimivaid asju.“

Vormsi noorte vastused näitavad selgelt, et saar ei ole nende jaoks lihtsalt ilus koht, vaid päris kodu – koos oma tugevuste ja puudustega. Nad hindavad rahu, loodust ja kogukonda, kuid samal ajal igatsevad rohkem võimalusi ja suuremat seltskonda. Kõige olulisem mõte peitub aga nende ridade vahel: Vormsi tulevik ei sõltu ainult sellest, kui meeldiv siin on elada, vaid sellest, kas siia on võimalik päriselt jääda. Kui saar täitub vaid suvel, jääb midagi puudu. Võib-olla ei olegi küsimus selles, mida Vormsil muuta, vaid selles, kuidas luua tingimused, et siia tuleks rohkem inimesi – mitte külla, vaid koju.

Küsitluse tulemused

Vastajaid: 13

Eluaeg Vormsil

- Kogu elu: 7 õpilast (~54%)
- 1–5 aastat: 6 õpilast (~46%)
- Kui väga meeldib Vormsil elada
- Väga meeldib: 7 (~54%)
- Pigem meeldib: 5 (~38%)
- Ei meeldi: 1 (~8%)
- kokku meeldib (väga + pigem): ~92%

Vaba aja võimalustega rahulolu

- Väga rahul: 8 (~62%)
- Pigem rahul: 2 (~15%)
- Ei oska öelda: 3 (~23%)
- rahul kokku: ~77%

Kus huviringid toimuvad

- Vormsil: 4 (~31%)
- Mandril: 4 (~31%)
- Mõlemas: 5 (~38%)

Mandrile sõitmine

- Ei pea sõitma: 5 (~38%)
- Sõidab regulaarselt: 8 (~62%)
- Neist:
- 1–3 korda nädalas sõidab: ~62% kõigest vastajatest

Kui keeruline on sõitmine

- Väga lihtne: 6 (~46%)
- Pigem lihtne: 5 (~38%)
- Vahel keeruline: 1 (~8%)
- lihtne kokku: ~84%

Tulevikus Vormsil elamine

- Jah: 4 (~31%)
- Ei: 2 (~15%)
- Ei tea: 7 (~54%)

Vormsi kool on Läänemaa põhikoolide tipus

Õhtulehe koostatud põhikoolide pingereas on Vormsi kool 88. kohal ning on Läänemaa koolide seas 2. kohal. Väikese koolina paistab ta riiklikus võrdluses silma eriti tulemusega „lõpetajate jätkamine keskhariduses“: viimase nelja aasta jooksul on kõik lõpetajad jõudnud keskharidusse. See kinnitab, et kvaliteetne haridus ei sõltu kooli suurusest, vaid professionaalsest õpetajatööst, toetavast perest ja järjekindlast õppimiskultuurist.

(M)ajalugu: Sjorsa talu, Kärre/ Suuremõisa

MADLI PAULUS

Ajastuult taastatud Sjorsa talu

Mahekollane Sjorsa talu tervitab mind aprillikuisel pärastlõunal öitsvate lumikellukeste ja krookustega. Perenaine Killu kütab suitsusauna, mille imeline tuttavlik lõhn mind juba austost väljudes tervitab. Peremees Veiko saabub koos pojaga just lambalaudast kevadtoimetustelt.

Talu ajalugu

Sjorsa talu ehitas Andres Hammerman ilmselt 1920. aastate lõpus või 1930. aastate alguses – sellest annavad aimu ka tapeetide alt leitud ajalehed. Sven Svärd on meenutanud, et 1920. aastate alguses jagati Magnushofi maid tükkideks ning esimesena said talukoha valida Vabadesõjas osalenud mehed – nii valiski Anders just Sjorsa.

Tallu kolis Anders koos oma vanemate ja kahe õega. 1942. aastal abiellus Anders Katarina Nordströmiga (Norrenda talust Rumpost) ning samal aastal sündis nende tütar Hilda. Kahjuks pidi pere juba 2 aastat hiljem sõja eest Rootsi põgenema ning alles 1997. aastal sai Hilda taas oma sünnikodu Vormsil külastada.

Nõukogude aeg ja uued omanikud

Nõukogude ajal jagati maja kaheks korteriks. 1986. aastal sai Sjorsa talu ühes 120 hektari maaga endale noortalunik Arno Saar. Saar võttis ette hulganisti maaparandustöid, mille raames rajati ka ulatuslik kraavide võrgustik, sest talu asus algselt väga niiskel alal. Õigupoolest arvataksegi, et nimi Sjorsa tuleneb vormsirootsikeelsest sõnast „part”, kuna vanasti oli talu vastas kevadel alati suur märg ala, kus ujusid pardid. Peremees oli ka eluhoonet remontinud tolaegsete moodsaimate materjalidega, mis siiski praegusel pererahval maja tervise ja väljanägemise huvides välja vahetada tuli.

2000. aastal ostsid Saarelt maja Veiko ja Killu, et siia rajada oma pere maakodu.

Kohe alustati maja taastamistöödega, millest väga palju on pererahvas ise teinud.

Sjorsa pererahval on vanade majade taastamise peale annet – lisaks Sjorsa talule on tundlikult taastatud ka mitu maja Haapsalus ning seetõttu on neil palju väärt kogemusi, mida jagada.

Maja taastamine

Sjorsal eemaldati kõik nõukogudeaegsed parendused, nagu ebasobivad soojustuskihid ja viimistlusmaterjalid. Eluhoone on saanud uue ajastu ruu välisvoodri, soojustuseks on kasutatud 50 mm puitvilplaati, mis on Austrias just palkmajadele välja töötatud, ning tuuletõkkeplaati. Sokkliosa on soojustatud 50 mm polüuretaanplaadiga ning krohvitud – sellest on piisanud ka, et põrandad oleksid piisavalt soojad; saab ju talvel villased sokid jalga panna, ütleb peremees, näidates kadunud Liivi Torni armastusega pererahvale kootud sokivarusid.

Klaasverandad on ja tuulekojad on Vormsi majadele tüüpilised ja see on pererahva lemmik kohvijoomise paigaks

Vahetatud on maja katus, kuid säilinud on originaalsarikad. Vahelae algne soojustus on vahetatud kiviVilla vastu. Majal on kaks klaasverandaga eeskoda: üks maja esiküljel ning teine maja otsas. Esifassaadi klaasveranda on taastatud mõnevõrra suuremana, ent maja proportsioonidega suurepäraselt harmoneeruvana, et seal oleks veidi rohkem ruumi – see on pererahva meelispaik hommikukohvi nautimiseks.

Köök-elutuba, kus saab tule paistel kiiktoolis hubast ja südamega kujundatud elamist nautida

Interjööris on läbivaks jooneks lambrii ning ajastuomased puitprofiilid, palju on näha palkseinu

19. sajandi lõpust pärit Norra malmahi teeb toa kiirelt soojaks

Maja tagafassaadi ilmestab vintskapp – peremees kahtlustab, et päris algselt seda seal polnudki. Eelmine vintskapp oli maja jaoks liiga lai ning katusevahetusega sai see kitsamaks ehitatud. Majal on traditsiooniliselt 6-ruudulised kaheraamsed käsitööna valminud puitpakettaknad, verandade akende jaotus on tüüpiliselt rikkalikum.

Interjäär ja sisekujundus

Maja interjööris on samuti aus ajalooline ilme: paljuski on säilinud põrandad ja laed ning esikus on näha ka algne lambrii (seinte alaosa kattev dekoratiivne laudis). Algupärasele sarnane lambrii on läbivaks jooneks kõigis tubades, seinte ülemises osas on nähtavale jäetud palk.

Puiduprofiilid on maja taastamise juures valdavalt valitud vabariigiaegsete profiilide seast, mida puidutehastes valmis pakkuda on olnud – need ei pruugi kõik olla päris Vormsile omased (kuigi osalt leiab ka Vormsile tüüpilisi profiile tehaste valikutest), kuid on

stilistiliselt sarnased ja ajastule sobilikud. Kui on säilinud originaalprofiile, siis on võimalik ka lasta eritellimusel algsed koopiad valmistada.

Mööbel ja küttelehendused

Maja algusaegset mööblit polnud pärast nõukogudeperioodi vintsutusi majas säilinud, seega on kogu vana mööbel tulnud pererahval soetada ja ringi vaadates võib olla kindel, et neil on selle peale nii silma kui südant. Ühes magamistoas ilutseb isegi 19. sajandi lõpu Norra malmkamin, millega toa kiiresti soojaks kütta saab. Kogu maja on ahiküttel ja ahje on kokku kolm – malmkamin ning kaks suurt voolukiviahju.

Peremees on veendunud, et vanade hoonete taastamisel on tihti vähem parem – liigselt sobimatuid soojustusmaterjale lisades ei kulutata vaid asjatult raha ja aega, vaid võidakse hoopis hoonete korvamatu kahju teha. Näiteks palkseinu kivivillaga soojustades võib seinas toimuda kondenseerumine, mis paneb palgid kiiresti mädanema. Ta usub, et

ajaloolised hooned ei ole koht, kus taga ajada energiamärgiseid – nii säilib paremini maja ise ja seal ka inimesele tervislik sisekliima.

Abihooned ja põnev leid

Taluhoovil paiknevad lisaks eluhoonele maakelder, ait, suitsusaun, rehi, kuur ja veidi eemal lammaste varjualune – need on uuemad ehitised,

millest mitmel on oma ajalooline vimka. Ait asus samal kohal ka vanasti ning on selle peaaegu täpne koopia. Rehi aga on üles ehitatud vana rehe kohale, sees on näha algne vundament ja vägev

reheahi. Praegu paikneb hoones lisaks garaaž-värkstuba ja soome saun, mida parasjagu ehitatakse.

Maakeldri rajamisel aga juhtus selline põnev lugu, et kui peremees Veiko selle tarbeks auku kaevas, leidis ta sealt I maailmasõja-aegse mürsu. Järgmisel päeval jõudis kohale ka pommirühm, kes asus

Sjorsa tagafassaadi ilmestab vintskapp mürsku kahjutuks tegema – lõhkeainet seal polnudki ning nüüd asub kolme detoneerimiskatse järel peaaegu terveks jäänud ohutu mürsk aukohal keldri ees trepil. Õnnelik juhust!

Foto: erakogu

Edukad konkursid

15. märtsil toimus Eesti Muusikakoolide Liidu "Parim noor instrumentalist 2026" Loode-Eesti muusikakoolide viiuliõpilaste konkurs. C.Kreegi nim Haapsalu muusikakoolist osales Vormsi kooli õpilane Maria Kõiveer kes saavutas III vanuserühmas 3. koha. Ka märtsi lõpus Tartus peetud "Parim noor instrumentalist 2026" vabariiklikus voores esines Maria diplomiväirilisel. Maria õpetaja on Ingrid Arro ja kontsertmeister Zhanna Andreevskaya. Palju õnne!

Foto: vormsi.ee

„Tuled kodusadamas“

ERR Jupiteris on vaadatav sarja „Tuled kodusadamas“ 2. hooaja 5. osa, mis viib vaataja Vormsile. Saade avab saareelu argipäeva, inimeste sidet mere ja kodusadamaga ning toob esile Vormsi rahuliku rütmi ja kogukonnatunde. Vaikne ja mõtlik rännak neile, kellele lähevad korda saared ja elu mere ääres.

Sündmused

Kavas võib tulla muudatusi, uuendatud sündmuste

infot saab kodulehelt vormsi.ee/sundmused

Aprill

30. aprill 2026 kl 20

Vormsi volbriõhtu. Lustlik duo Väliharf, Vormsi rahvamaja

Mai

1. mai 2026 kl 10.30 YUMUUV 2026

- Vormsi kogukonna liikumis- ja heaolu-programm

3. mai 2026 kl 11

Jumalateenistus, Püha Olavi kirik

6. mai 2026 kl 19 Kevadjazz Vormsil.

KVART, Vormsi rahvamaja

10. mai 2026 kl 11

Emadepäeva jumalateenistus,

Püha Olavi kirik

11. mai 2026 kl 9 Volikogu istung

12. mai 2026 kl 19 Klassika Vormsil.

ERSO duo, Vormsi rahvamaja

13. mai 2026 kl 10 Emadepäeva kontsert,

Vormsi Spordihoone

16. mai 2026 kl 12 Raamatuklubi. Saar

kirjanduses, Vormsi Raamatukogu

16. mai 2026 kl 12.30 Autodega orienteerumine

Vormsi saarel

19. mai 2026 kl 19 Teatriõhtu Vormsil.

Eestlaste muistne lugu, Vormsi rahvamaja

21. mai 2026 Vormsi kogukonnafoorum,

Vormsi rahvamaja

22. mai 2026 kl 20 Kevadsimman, Vormsi

rahvamaja

24. mai 2026 kl 11

Nelipüha jumalateenistus, Püha Olavi

kirik

30. mai 2026 KREEGI PÄEVAD Vormsil

31. mai 2026 kl 11 Kolmainupüha jumalateenistus, Püha Olavi kirik

Juuni

1. juuni 2026 kl 10.30 YUMUUV 2026

- Vormsi kogukonna liikumis- ja heaolu-programm

1. juuni 2026 Lastekaitsepäev

4. juuni 2026 Eesti lipu päev,

Vormsi Lasteaed-Põhikool

6. juuni 2026 kl 12 Vormsi kunstisuve avamine näitusega "Loomad soome-ugri hõimurahvaste omailmas", Vormsi rahvamaja

8. juuni 2026 kl 9 Volikogu istung

9. juuni 2026 kl 19 Padise rahvateater.

Polkovniku lesk Vormsi rahvamaja

12. juuni 2026 kl 19 Festival Klaaspärlimäng esitleb: Rémi Boucher (kitarr)

12. juuni 2026–14. juuni Vormsi butiik, Vormsi rahvamaja

14. juuni 2026 kl 11

Jumalateenistus, Püha Olavi kirik

21. juuni 2026 kl 11

Surnuaiapäeva jumalateenistus, kalmistul

23. juuni 2026 kl 18 Vormsi jaanituli,

Kiigeplats

27. juuni 2026 Kabala segakoor ja Rapla

pasunakoor. Kõlab laul ja pillid hüüavad,

Vormsi rahvamaja

Palju õnne,

Vormsi väarikad sünnipäevalapsed!

IVAR-VELLO RINNE
VIKTOR KALDA
HETI NÄREP
FELIKS PIIRAK
JÜRI PAJUSTE

HARRI ROSENBLAD
HELLE RINNAK
MALLE NURMSALU
ZEMFIRA TAMMIK
NATAŠA VALM

MARJU OORN
ELA STRENG
ENE SARAPUU
MARIKA JAKOBS
HELGI PÄRNA

Vormsi vald õnnitleb sünnipäevalapsi alates 70. juubelist.